

פתרון מורחב – שאלות תרגול

עדכוני חקיקה ופסיקה

מועד יוני 2025

בית הספר רייסמן
בית הספר האינטרנטי הראשון להכנה לבחינות הלשכה

סדר דין פלילי

1. אבי הודה בבית המשפט במסגרת הסדר טיעון בעבירת תקיפה בנסיבות מחמירות. טרם מתן גזר הדין, הגיש אבי בקשה לחזור בו מהודאתו, בטענה כי בעת ההודאה היה נתון לחץ מצד סנגורו ולא הבין את ההשלכות המלאות של ההודאה.
כיצד צפוי בית המשפט להכריע בבקשה?

- א. בית המשפט יסרב בכל מקרה לאפשר חזרה מהודאה, מאחר שההודאה ניתנה במהלך משפט.
- ב. **בית המשפט יבחן האם מתקיימת אחת מעילות ההצדקה לחזרה מהודאה: פגם ברצון, כשל בייצוג או רצון כן לחשיפת האמת.**
- ג. מאחר וההודאה ניתנה במסגרת הסדר טיעון, אין כל אפשרות לחזור ממנה.
- ד. רק בית המשפט העליון מוסמך להתיר חזרה מהודאה בעבירה מסוג פשע.

החלופה הנכונה היא ב'

**סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,
עפ"ת 67439-12-24 עבד אלמונעם אגבאריה נ' מדינת ישראל, רע"פ 3138/24 שגב נ'
מדינת ישראל, ע"פ 5373/23 פלוני נ' מדינת ישראל**

יישום:

על פי סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי, נאשם שהודה בעובדות רשאי לחזור בו מן ההודאה אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים. הפסיקה קובעת כי כאשר הבקשה מוגשת לפני מתן גזר הדין, יבחן בית המשפט אם מתקיימת אחת מהעילות המצדיקות חזרה:

פגם ברצון החופשי (כגון לחץ, איום, חוסר הבנה),
כשל בייצוג המשפטי (כגון סנגור שלא הסביר כראוי את ההשלכות),
רצון כן לחשיפת האמת העובדתית.

ככל שהחזרה מוגשת לאחר גזר הדין, נדרשת עמידה ב"מבחן המניע" – האם החזרה נובעת מאכזבה מהעונש או מאמונה אמיתית בחפות.

2. התביעה העבירה לחשוד, גלעד, הודעה כי חומר החקירה בעניינו הועבר מהמשטרה וכי נשקלת הגשת כתב אישום בגין עבירת פשע. גלעד פנה לרשות התביעה וביקש שימוע. נקבע לו מועד, אך הוא לא התייצב, ולא ביקש מועד חלופי. לאחר מכן הוגש נגדו כתב אישום. גלעד טוען בבית המשפט כי נפל פגם חמור בהליך משום שלא התקיים שימוע ענייני בעניינו.
מה הדין?

- א. כתב האישום יבוטל, משום שהשימוע לא הושלם במלואו.
- ב. רשות התביעה פעלה שלא כדין משום שלא ניתנה ארכה של 30 ימים נוספים לחשוד.
- ג. **כתב האישום לא יבוטל, שכן משנמנע החשוד מלקיים את השימוע – לא נפל פגם בהליך.**
- ד. כתב האישום יידחה עד שיושלם שימוע מלא מול החשוד.

החלופה הנכונה היא ג'

**סעיף 60א' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,
תפ"כ 24-11-47291 מדינת ישראל נ' לאוניד פורטנוי**

יישום:

בהתאם להוראות סעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי, על רשות התביעה ליידע חשוד בעבירת פשע כי חומר החקירה בעניינו הועבר מהרשות החוקרת. לחשוד ניתנת הזכות להגיש תוך 30 ימים בקשה מנומקת להימנע מהגשת כתב אישום.

בפס"ד תפ"כ 24-11-47291 מדינת ישראל נ' לאוניד פורטנוי הבהיר בית המשפט כי החובה ליידע את החשוד ולזמנו לשימוע חלה על התביעה. אך כאשר הנאשם עצמו נמנע מלהשלים את הליך השימוע, למשל באי-התייצבות או חוסר שיתוף פעולה – אין הוא יכול לטעון לפגם שמקורו במחדל שלו.

לכן, משהוזמן גלעד לשימוע ולא ניצל את ההזדמנות שניתנה לו, אין לראות בכך פגם המצדיק ביטול כתב האישום.

3. לאחר הגשת כתב אישום בעבירת פשע נגד הנאשם שחר, ביקש סגורו לעיין בכלל חומרי החקירה. התביעה סירבה להעביר לידי מסמך פנימי הכולל המלצה של קצין משטרה לסגור את התיק נגד שלושה חשודים נוספים, בצירוף נימוקים השוואתיים בנוגע להעמדת שחר לדין בלבד. כמו כן, העבירה התביעה את עיקר חומרי החקירה רק בשלב ההוכחות, חודשים לאחר הגשת כתב האישום.

איזה מהמשפטים הבאים נכון ביותר?

- א. מדובר במסמך פנימי שאינו נחשב חומר חקירה, ולכן התביעה אינה מחויבת להעבירו, גם אם יש בו נימוקים מהותיים.
- ב. **המסמך יכול להיחשב כחומר חקירה אם יש בו נימוקים מהותיים להבחנה בין הנאשם לבין יתר החשודים, וההגנה תוכל לעיין בו אם יוכח שהוא חיוני.**
- ג. אין כל פסול בעיכוב בהעברת חומרי חקירה, כל עוד ההגנה קיבלה את החומר לפני סיום המשפט.
- ד. רשימת כל החומר כוללת רק חומרים גולמיים מהחקירה, ולא נדרשת לכלול חומר מודיעיני או מסמכים פנימיים כלל.

החלופה הנכונה היא ב'

סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,
ע"ח 57871-12-24 יגאל רמב"ם נ' מדינת ישראל, ע"פ 7218/22 אלמלח נ' מדינת ישראל

יישום:

סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי קובע את זכות הנאשם לעיין בחומרי חקירה וברשימת כלל החומר שנאסף, גם אם מדובר בחומר שאינו "חומר חקירה" קלאסי – לרבות חומר חסוי או חומר פנימי – כל עוד יש לו נגיעה ישירה לאישום, או שהוא נדרש לשם הבטחת הליך הוגן.

בפס"ד רמב"ם, נקבע כי מסמך המלצה פנימי לסגירת תיק אינו חומר חקירה כשלעצמו, אך ייתכנו חריגים – למשל כאשר הוא כולל נימוקים להבחנה בין נאשמים, ואז ייתכן שיועבר בהתאם לצורך מהותי של ההגנה.

בפס"ד אלמלח, הבהיר בית המשפט כי איחור בהעברת חומרי חקירה עלול לפגוע קשות בזכות הנאשם להליך הוגן – התביעה מחויבת להעביר את החומר מיד לאחר הגשת כתב האישום, ולא להמתין לשלב ההוכחות.

4. בפרשת היעלמותו של יונתן, ביצעה המשטרה במשך שנה פעולות רבות לאיתורו במסגרת מבצע לאיתור נעדרים. רק שנה לאחר מכן זוהה קשר לחשוד ספציפי, והחלה חקירה פלילית ממוקדת. עם סיום החקירה, עמדה רשות התביעה בפני דילמה – האם ניתן להאריך את תקופת ההתיישנות, שכן החקירה הפורמלית ביחס לחשוד החלה באיחור.
איזה מבין ההיגדים הבאים מתאר את המצב המשפטי באופן הנכון ביותר?

- פעולות חקירה הנעשות במסגרת מבצע איתור נעדרים אינן חקירה לפי חיקוק, ולכן לא עוצרות את מרוץ ההתיישנות.
- רק חקירה הכוללת גביית עדות או תשאול של חשוד יכולה להיחשב כ"חקירה על פי חיקוק" לצורך הארכת ההתיישנות.
- פעולות איסוף ראיות כלליות, גם אם אינן מופנות כלפי חשוד מסוים, עשויות להיחשב כ"חקירה על פי חיקוק" אם יש להן זיקה לעבירה הנחקרת.**
- הארכת תקופת ההתיישנות מחייבת בכל מקרה אישור של בית המשפט המחוזי.

החלופה הנכונה היא ג'

סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,
ע"פ 4991/24 מדינת ישראל נ' זאבי

יישום:

לפי סעיף 9(ג)(3), ניתן להאריך את תקופת ההתיישנות ממניעים כגון השלמת חקירה או הליך שימוע, אם קיימת הצדקה ציבורית לכך.

בפסק הדין ע"פ 4991/24 זאבי, בית המשפט הבהיר שפעולות חקירה שאינן ממוקדות בחשוד מסוים אך ננקטות במטרה לחשוף או לאתר ראיות לעבירה, נחשבות "חקירה לפי חיקוק", ומכאן עשויות להוות בסיס להפסקת מרוץ ההתיישנות או להארכתו.

לפיכך, עצם העובדה שהחקירה התבצעה במסגרת מבצע איתור נעדרים אינה פוסלת את האפשרות שתיחשב חקירה לצרכי סעיף 9.

5. במהלך דיון מקדמי לפי סעיף 143א לחוק סדר הדין הפלילי, התנהל שיח בלתי פורמלי בין ההגנה לתביעה בניסיון להגיע להסדר טיעון. הדיון לא הבשיל להסכמה, והשופט המנהל קבע כי יש להעביר את התיק לשופט אחר לשם בירור ההליך העיקרי. לאחר פתיחת המשפט בפני השופט החדש, מבקשת התביעה לצרף את פרוטוקול הדיון המקדמי ולהסתמך עליו לצורך סתירת טענה חדשה של ההגנה שנאמרה לראשונה במשפט העיקרי. ההגנה מתנגדת.

מה הדין?

- א. **אסור להעביר את פרוטוקול הדיון המקדמי לשופט שדן בהמשך ההליך, ואין לעשות בו שימוש ראייתי אלא בהסכמת הצדדים.**
- ב. בית המשפט רשאי לעיין בפרוטוקול הדיון המקדמי בכל שלב, כל עוד לא מדובר בפרוטוקול של הצעת הסדר טיעון.
- ג. פרוטוקול דיון מקדמי אינו חלק מהתיק הציבורי, ולכן לא ניתן להסתמך עליו ללא החלטת נשיא בית המשפט.
- ד. ניתן להציג את פרוטוקול הדיון המקדמי רק אם אחד הצדדים מחליט לזמן את השופט שניהל את הדיון כעד מטעמו.

החלופה הנכונה היא א'
סעיף 143א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,
עפ"ג 17833-09-24 מדינת ישראל נ' פלוני

יישום:

סעיף 143א(ה) קובע כי אם הדיון המקדמי לא הסתיים בהכרעה, יש להעביר את התיק לשופט אחר, במטרה לשמור על ניטרליות והוגנות.

סעיף 143א(ו)(1)-(2) מדגיש שהפרוטוקול של הדיון המקדמי לא יועבר לעיון השופט החדש ולא יישמש כראיה בכל הליך משפטי אחר, אלא אם הצדדים הסכימו לכך.

בפסק הדין עפ"ג 17833-09-24 מדינת ישראל נ' פלוני, חזר בית המשפט על הכלל שלפיו פרוטוקול הדיון המקדמי חסוי בפני השופט החדש, כדי לשמר את חסינות ההליך המקדמי ולא לפגוע בזכויות נאשם שניהל מו"מ או גילה מידע כחלק מניסיון להסדר.

דיני ראיות

1. במהלך תביעה אזרחית בגין רשלנות, ביקש התובע להגיש חוות דעת שכתב עורך דין מומחה בתחום דיני הנזיקין. חוות הדעת סוקרת את הוראות הדין הרלוונטיות, מפרשת אותן, ומחילה אותן על העובדות בתיק. הנתבע התנגד להגשת המסמך בטענה כי מדובר בפרשנות משפטית בלבד, שאינה חוות דעת מקצועית קבילה.

כיצד יכריע בית המשפט?

- א. **בית המשפט לא יקבל את חוות הדעת, משום שהיא עוסקת בפרשנות משפטית ולא בשאלה מקצועית, מדעית או רפואית.**
- ב. בית המשפט יקבל את חוות הדעת, משום שהיא נכתבה על ידי מומחה לדין ומסייעת לבית המשפט בפרשנות משפטית.
- ג. בית המשפט יקבל את חוות הדעת רק אם היא הוגשה בגיבוי של פלט דיגיטלי.
- ד. בית המשפט לא יקבל את חוות הדעת רק אם לא צורפה לה תעודת רופא המעידה על כשירות מחבר המסמך.

החלופה הנכונה היא א'
סעיפים 20 ו-39 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971,
ת"א 20-07-24229 באסאם ג'אבר נ' ואיל עואד

יישום:

סעיף 20 לפקודת הראיות מתיר לבית המשפט לקבל חוות דעת של מומחה בנושא מקצועי, כגון מדע, מחקר, אמנות, רפואה, וכדומה – כאשר מדובר בעניין שבמומחיות טכנית או מקצועית ולא משפטית.

סעיף 39 קובע תנאים לקבילות חוות דעת המבוססת על פלט מחשב, אך רק כאשר היא נוגעת לנושאים שברפואה או מדע, ולא להערכת הדין עצמו.

בפסק הדין ת"א 20-07-24229, בית המשפט קבע כי חוות דעת שמנתחת את הדין ואת יישומו המשפטי בתיק, אף אם נכתבה בידי עורך דין בעל מומחיות, אינה מסייעת בהכרעה בעובדות ואינה חוות דעת קבילה לפי סעיף 20 – מדובר בטענה משפטית שיש להעלות במסגרת סיכומים, ולא בחוות דעת מומחה.

2. במהלך משפט פלילי, ביקשה התביעה להגיש הודעה בכתב שנגבתה מעד במהלך החקירה במשטרה, מבלי לזמן את העד למתן עדות. הסנגור הסכים להגשת ההודעה מטעמי נוחות אך ציין כי הוא אינו מסכים לכל תוכנה של ההודעה. הנאשם מיוצג על ידי עורך דין.
כיצד יכריע בית המשפט בבקשה?

- א. יפסול את ההודעה, שכן אין כלל אפשרות להגיש אמרה מחוץ לבית המשפט מבלי לזמן את העד לעדות.
- ב. יקבל את ההודעה, כיוון שניתנה הסכמה פורמלית של הסנגור להגשתה, אף שאין הסכמה לתוכנה.
- ג. יפסול את ההודעה, כיוון שאין הסכמה של שני הצדדים גם לתוכן האמרה.
- ד. יקבל את ההודעה רק אם תוכנה אושר בבית המשפט על ידי עד מומחה.

החלופה הנכונה היא ג'
סעיף 10 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971,
ע"פ 9227/23 פלוני נ' מדינת ישראל

יישום:

לפי סעיף 10 לפקודת הראיות, ניתן להגיש אמרה בכתב שניתנה מחוץ לבית המשפט כראיה במשפט פלילי רק אם מתקיימים שלושה תנאים מצטברים:

1. הסכמה של שני הצדדים להגשתה;
2. תוכן האמרה אינו שנוי במחלוקת;
3. הנאשם מיוצג על ידי עורך דין.

בפסק הדין ע"פ 9227/23 פלוני נ' מדינת ישראל נקבע, כי הסכמה פורמלית להגשת האמרה אינה מספקת, אם הסנגור מביע הסתייגות מן התוכן – לא מתקיים התנאי ש"התוכן אינו שנוי במחלוקת", ולכן אין לקבל את האמרה לפי סעיף 10ב.

סדר דין אזרחי

1. במסגרת הליך אזרחי, הנתבע מחזיק בידיו דו"ח שהוכן על ידי רואה חשבון חיצוני ואינו צד להליך. הדו"ח עוסק בנושא עסקי המצוי במחלוקת בין הצדדים. הנתבע מסרב לגלות את הדו"ח בטענה כי הוא נערך בידי צד שלישי חיצוני ואינו רלוונטי להליך.
מה הדין?

- א. הדו"ח אינו חייב בגילוי מאחר שהוא נערך על ידי צד שלישי שאינו צד להליך.
- ב. המסמך אינו מחויב בגילוי אם הוא לא נשלח לצד שכנגד טרם ההליך.
- ג. **על הנתבע לגלות את המסמך, שכן הוא נוגע לעניינים השנויים במחלוקת – גם אם נערך על ידי צד שלישי.**
- ד. המסמך ייחשב כחסוי אוטומטית, אם לא צורף לכתבי הטענות או תצהירי עדות ראשית.

החלופה הנכונה היא ג'

**תקנה 57 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018,
רע"א 41448-09-24 ניסים נ' תיבון**

יישום:

תקנה 57 קובעת חובת גילוי של כל מסמך הנוגע לעניין השנוי במחלוקת ואשר נמצא או היה ברשות בעל הדין, תוך פירוט נסיבות אי-קיומו אם אינו מצוי עוד ברשותו.

פסק הדין בעניין ניסים נ' תיבון קובע כי זהות עורך המסמך או היותו של צד שלישי צד למסמך – אינה פוטרת את בעל הדין מהחובה לגלותו, אם הוא רלוונטי למחלוקת. גילוי המסמכים נועד לחשוף מידע מהותי להליך, ואין די בטענה של זהות עורך המסמך כדי להימנע מהצגתו.

2. בהליך ערעור אזרחי, צד שלישי מבקש להצטרף כמשיב, בטענה כי ההכרעה בערעור עשויה להשפיע על זכויותיו, אף על פי שלא היה צד להליך בבית המשפט קמא ולא הגיש ערעור עצמאי. בית המשפט נדרש להכריע האם לצרפו כמשיב להליך.
איזו מהטענות הבאות משקפת באופן המדויק ביותר את אמות המידה שבית המשפט יבחן לצורך הכרעה בבקשה?

- א. האם קיימת הסכמה מצד המערער לצירוף המשיב החדש והאם מדובר בבעל דין קודם בהליך.
- ב. **האם המשיב המבוקש עשוי להיפגע מתוצאת ההכרעה, האם יהיה כפוף למעשה בית דין, והאם שיקולי יעילות דיונית מצדיקים את צירופו.**
- ג. האם הגיש המשיב החדש ערעור שכנגד בזמן, והאם טיעוניו חופפים לטיעוני המשיבים האחרים.
- ד. האם הערעור נסב על שאלות מהותיות של עובדה או משפט, והאם לצירוף צפויה השפעה על לוחות הזמנים.

החלופה הנכונה היא ב'

תקנה 146(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, ע"א 5114-09-24 שי סיני נ' בנק הפועלים בע"מ

יישום:

תקנה 146(ב) מעניקה סמכות לבית המשפט לדון גם בעניינים שלא נכללו בגדר הערעור שהוגש, ואף לפעול לטובת המשיבים או בעלי דין אחרים – גם אם לא ערערו. פסק הדין בעניין שי סיני קובע שלושה תנאים מצטברים לצירוף משיב להליך ערעור:

1. עלול להיפגע ישירות מההכרעה בערעור;
2. ייכבל למעשה בית דין מההכרעה;
3. שיקולי יעילות דיונית מצדיקים את הצירוף.

לכן, בית המשפט לא מסתפק בפוטנציאל פגיעה אלא דורש קשר ישיר ומשמעותי בין תוצאת ההליך לבין זכויות המבקש.

3. במהלך ניהול תביעה נזיקית בבית משפט השלום, מינה בית המשפט מומחה מטעמו בתחום האורתופדיה. הנתבעת, שטענה שהמומחה שמונה מטעם בית המשפט עיין בתיעוד רפואי של התובעת בטרם מינויו, הגישה בקשה לפסול את חוות דעתו. בית המשפט דחה את הבקשה. הנתבעת מבקשת לערער על ההחלטה.

מה הדין?

- א. ערכאת הערעור תתערב בהחלטות בעניין חוות דעת מומחה בכל מקרה שבו יש חשש שהמומחה נחשף לחומר רפואי קודם ובתנאי שהדבר נעשה שלא בתום לב בלבד.
- ב. ערכאת הערעור מוסמכת לבחון מחדש את שיקול דעתו של בית המשפט לגבי כל חוות דעת מטעם מומחה, גם ללא טענת פסלות.
- ג. ערכאת הערעור תתערב רק כאשר המומחה הממונה הוא עד מומחה של אחד הצדדים או בעל עניין אישי בתוצאה.
- ד. ערכאת הערעור אינה מתערבת בהחלטות דיוניות הנוגעות לפסילת חוות דעת מומחה, אלא במקרים חריגים שבהם מתקיים חשש ממשי לעיוות דין.

החלופה הנכונה היא ד'

תקנה 88 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, רע"א 42060-12-24 ש.נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ

יישום:

תקנה 88 מקנה לבית המשפט שיקול דעת רחב למנות מומחים מטעמו. על פי פסיקת בית המשפט העליון, החלטות שעניינן מינוי או פסילה של מומחה מטעם בית המשפט הן החלטות דיוניות מובהקות, וערכאת הערעור לא תתערב בהן, אלא אם כן מדובר בנסיבות חריגות במיוחד שמעלות חשש ממשי לעיוות דין או פגיעה קשה בזכויות צד מהותיות.

חלופה א' אינה נכונה – משום שהפסיקה קובעת שאם מומחה נחשף לחומר רפואי קודם גם אם בתום לב ובטעות אפשר לפסול את חוות הדעת שלו.
חלופה ב' אינה נכונה – משום שאין הוראה בדין המאפשרת בחינה מחדש של שיקול דעת בית המשפט הנוגעת לחוות דעת של מומחה.
חלופה ג' אינה נכונה – משום שערכאת הערעור יכולה להתערב בכל מקרה שבו מתקיים חשש ממשי לעיוות דין ולא רק במקרה של מומחה יש עניין אישי בתוצאה.

4. במהלך הליך אזרחי המתנהל בבית המשפט, ביקש אחד הצדדים לפסול את המומחה שמונה מטעם בית המשפט בטענה כי המומחה נותן שירותים רפואיים במסגרת הסדר עם קופות חולים וביטוחים משלימים. הצד טוען כי עובדה זו יוצרת ניגוד עניינים שמחייב את פסילת המומחה. **מה הדין?**

- א. יש לפסול את המומחה באופן מיידי, שכן כל קשר עם גוף המבטח את אחד הצדדים מהווה ניגוד עניינים אסור.
- ב. אין לפסול את המומחה רק בשל כך שהוא נותן שירותים במסגרת ביטוחים משלימים, אלא אם מתקיים אחד מהמצבים הספציפיים המנויים בתקנה, או נסיבות יוצאות דופן.
- ג. יש לפסול את המומחה אם לאחד הצדדים יש ביטוח משלים, אף ללא קשר ישיר בין המומחה לאותו צד.
- ד. די בכך שהצד טוען לניגוד עניינים באופן סביר כדי להביא לפסילת המומחה, ללא צורך בהוכחת קשר אישי או כספי.

החלופה הנכונה היא ב'

תקנה 16 לתקנות בתי המשפט (רשימת מומחים מטעם בית המשפט), התשפ"ג-2022, רע"א 57747-10-24 פלונית (קטינה) הוריה - האפוסטרופסיים הטבעיים שלה נ' בית חולים כרמל

יישום:

תקנה 16 מפרטת מצבים מובהקים שבהם קיים חשש לניגוד עניינים – כגון קשר משפחתי, עבודה שוטפת, אינטרס אישי או כספי. בפסק הדין נקבע כי עצם העובדה שמומחה עובד בהסדר עם קופת חולים או ביטוח משלים אינה כשלעצמה מהווה עילה לפסילתו. אחרת, ייווצר קושי ממשי במינוי מומחים רפואיים. כל מקרה נבחן לגופו, ויש לדרוש קשר ממשי ורלוונטי להליך הקונקרטי.

5. במהלך דיון בבית משפט בישראל, ביקשו התובעים להמציא כתב תביעה לחברה זרה שמקום מושבה מחוץ לישראל. הם ביצעו את ההמצאה לחברה ישראלית שמספקת שירותי תמיכה טכנית לחברה הזרה. הנתבעת טענה כי ההמצאה אינה תקפה, שכן לא בוצעה לנציג מטעמה. **מה הדין?**

- א. ההמצאה אינה תקפה, שכן רק המצאה לנמען עצמו או לעורך דינו בישראל נחשבת תקינה.
- ב. יש להמציא את כתב התביעה למשרדי החברה בחו"ל בלבד, מאחר שהיא רשומה מחוץ לישראל.
- ג. ההמצאה תקפה, אם יוכח שמתקיים קשר רציף בין החברה הזרה לבין החברה שהומצא לה כתב התביעה, ושזו מייצגת אותה בפועל בקשר לעסקיה בישראל.
- ד. ההמצאה תהיה תקפה רק אם החברה הזרה אישרה בכתב שהחברה המקומית מוסמכת לקבל מסמכים משפטיים בשמה.

החלופה הנכונה היא ג'

תקנה 163 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, ת"א 23875-08-23 עזבון המנוח יהודה הנקין ז"ל ו- 6 אח' נ' Cloudflare Inc

יישום:

הפסיקה בפרשת הנקין נ' Cloudflare הבהירה כי ניתן להמציא מסמכים לנציג בישראל של נתבע זר, גם אם לא מדובר בנציגות רשמית או משפטית – ובלבד שהנציג מקיים קשר רציף ואינטנסיבי עם הנתבע ומייצגו בעניינים הקשורים להליך. זהו מבחן "האינטנסיביות" ומבחן "העניין בישראל".

סדר דין אזרחי המצאה מחוץ לתחום המדינה

התנאים להמצאה מחוץ למדינה

1. **עילת המצאה** (ראו מטה את רשימת העילות)
2. **בקשה בכתב** לביהמ"ש
3. **תצהיר** שמפרט את העובדות לעילת התביעה + העובדות לעילת ההמצאה + המקום בו נמצא הנמען או אמור להימצא.

עילות להמצאה מחוץ למדינה (מספיק שאחת מהעילות תתקיים)

1. הסמכות של ביהמ"ש בישראל נקבעה ב**חוק** בינלאומי.
2. **הסכמה בין בעלי הדין** כי ביהמ"ש בישראל הוא המוסמך.
3. הסעד המתבקש הוא נגד **אדם הנמצא בתחום המדינה**.
4. **מקרקעין המצוי בתחום המדינה**.
5. **תובענה חוזית שמתקיים בה אחד מאלה**:
א- על החוזה חלים דיני מדינת ישראל;
ב- החוזה, כולו או מקצתו, נעשה או הופר או שנשללה האפשרות לקיימו בישראל.
6. התביעה מבוססת על **מעשה / מחדל** בתחום המדינה.
7. **זק שנגרם בישראל** - **ממוצר**, **משירות** או **מהתנהגות הנתבע** וזאת בהתקיים שני תנאים מצטברים:
א- הנתבע יכול היה לצפות שהנוק ייגרם בישראל;
ב- הנתבע (או תאגיד בבעלותו) עוסק בסחר או במתן שירותים בין לאומיים בהיקף משמעותי.
8. **מבוקש צו מניעה** לגבי דבר שנעשה או עלול להיעשות בתחום המדינה או הסרת/מניעת מטרד.
9. **אכיפה או הכרה בפסק חוץ או בפסק בוררות חוץ**.
10. **מבוקש לא לאכוף פסק בוררות חוץ שניתן נגד תושב ישראל**, אם שוכנע בית המשפט כי אין למבקש אפשרות לזכות בדיון צדק בבית המשפט של המדינה שבה ניתן הפסק.
11. המצאה לאדם שהוא **בעל דין דרוש או נכון בתביעה** שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר.
12. המצאה לאדם שהוא בעל דין **בתובענה שלאחת מעילותיה יש זיקה מהזיקות המפורטות** בתקנה

כפירה מצד הנמען

הנמען רשאי לכפור בסמכות ביהמ"ש ולטעון כי קיימת **תניית שיפוט זר ייחודית** או **לטעון כי הפרורם הישראלי אינו הפרורם הנאות**

וזאת על ידי הגשת **בקשה בכתב אשר תוגש בהזדמנות הראשונה ולא יאוחר מהמועד הקבוע להגשת כתב ההגנה**. (60 ימים מהמצאת כתב התביעה)

הגיש הנמען בקשה, מועד הגשת כתב ההגנה יתחיל להימנות מיום ההחלטה בבקשה.

6. יואב הגיש תביעה אזרחית שכוללת שלושה סעדים שונים: סעד כספי בגובה 100,000 ש"ח, צו עשה, וסעד הצהרתי. עבור כל אחד מהסעדים חלה אגרת בית משפט שונה. הוא מבקש לשלם את האגרה הנמוכה ביותר בלבד.
מה הדין?

- א. יש לחשב את האגרה על פי סכום כל הסעדים במצטבר.
- ב. יש לחשב את האגרה לפי האגרה החלה על הסעד הראשון בלבד, והיתר ניתנים ללא אגרה.
- ג. יש לפטור מאגרה על סעדים שאינם כספיים.
- ד. **יש לשלם את סכום האגרה הגבוה ביותר מבין הסעדים, לפי השוואת האגרות המלאות על כל אחד מהם.**

החלופה הנכונה היא ד'
תקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007,
רע"א 4554/24 מדינת ישראל נ' פלוניות

יישום:

לפי פסיקת רע"א 4554/24 מדינת ישראל נ' פלוניות, כאשר מדובר בתביעה הכוללת מספר סעדים החייבים באגרות בגובה שונה, יש לקבוע את האגרה לפי הגבוה מביניהם, בהתאם לשווי האגרה המלאה על כל סעד בנפרד – ולא לפי שווי משוקלל או חלקי.

בתי משפט

1. בית המשפט דן בבקשה לעיכוב הליכים שהוגשה על ידי הנתבעת בטענה לקיומו של הליך תלוי ועומד במקום אחר. השופט קיבל את הבקשה והורה על עיכוב ההליך. התובע ביקש לערער על ההחלטה כ"ערעור על החלטה אחרת", אך מזכירות בית המשפט סירבה לקבל את הערעור בנימוק שהמדובר בפסק דין.
מה הדין?

- א. מדובר בהחלטה אחרת, שכן היא עוסקת בסוגיה דיונית ולא מכריעה במחלוקת גופה.
- ב. **מדובר בפסק דין, מאחר שהיא שמה קץ להליך שהתנהל בפני בית המשפט.**
- ג. מדובר בהחלטת ביניים, שניתנת לערעור רק ברשות.
- ד. אין מדובר בהחלטה שיפוטית כלל, ולכן אין מקום לערער עליה.

החלופה הנכונה היא ב'
תקנה 129 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018,
רע"א 54365-10-24 מרכז אגודת ישראל בארץ ישראל בע"מ נ' מעונות ילדים בישראל
קריית הילד ירושלים

יישום:

בהתאם לפסיקה בעניין מרכז אגודת ישראל נ' מעונות ילדים, נקבע כי החלטה המקבלת בקשה לעיכוב הליכים – מהווה פסק דין, משום שהיא מסיימת את ההליך בפני בית המשפט הדן בו (להבדיל מהחלטה הדוחה בקשה לעיכוב, אשר אינה מסיימת את ההליך). מכאן שהתובע שגה כשסבר שמדובר בהחלטה אחרת.
לפי תקנה 129, פסק דין מחייב את בית המשפט לכלול נימוקים תמציתיים ולפרט את הכרעתו, לרבות חשיבות ההכרעה ככל שיש לה חשיבות מיוחדת.
יש לשים לב, הכלל הוא שכאשר תיק יוצא להליך בוררות המשמעות היא עיכוב הליכים.
אלא שבפסה"ד הנידון נקבע – כי מרגע שתק יצא לבוררות משמעו פסק דין.

2. בני זוג נמצאים בהליכי גירושין במספר הליכים משפטיים נפרדים. באחד ההליכים, דן בית המשפט בענייני המשמורת; ולאחר מכן, באותו בית משפט, שובץ אותו שופט לדיון בתביעת רכוש בין הצדדים. הבעל הגיש בקשה לפסילת המותב, בטענה כי השופט כבר גיבש דעה בעניינם בעת שדן בענייני המשמורת.
מה הדין?

- א. יש לקבל את הבקשה, משום שמדובר באותו שופט שדן בעניינם של הצדדים בהליך אחר.
- ב. **יש לדחות את הבקשה, מאחר שאין חשש ממשי למשוא פנים רק בשל היכרות קודמת עם הסכסוך בין הצדדים.**
- ג. יש להעביר את הדיון למותב אחר אוטומטית, כי החוק אוסר על שופט לדון ביותר מהליך אחד בין אותם צדדים.
- ד. יש להורות על דיון חוזר בהרכב מורחב לבחינת סוגיית הפסלות.

החלופה הנכונה היא ב'
סעיף 77א(א1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984,
עפ"ס 46141-01-25 פלוני נ' פלונית

יישום:

לפי סעיף 77א(א1), פסלות שופט תתקיים רק אם מתקיים חשש ממשי למשוא פנים, קשר אישי או כל עילה המצביעה על מעורבות קודמת מהותית של השופט בתיק. בפס"ד פלוני נ' פלונית, נקבע כי עובדת דיון קודמת של שופט בהליך אחר בין אותם צדדים – אינה מקימה כשלעצמה עילת פסלות, אפילו כאשר יש קשר ענייני בין ההליכים. לפיכך, אין לפסול שופט אך ורק בשל כך שכבר דן בעניינם של הצדדים בהליך אחר.

3. בבית המשפט המחוזי ניתן פסק דין בתביעה בין שלושה בעלי דין: יעל, ליאת ויואב. בפסק הדין נפסק כי יעל תשלם לליאת סכום של 100,000 ש"ח, וכי יואב לא חייב בתשלום כלל. יעל בחרה להגיש ערעור לבית המשפט העליון כנגד ליאת בלבד. לאחר 40 ימים מהמצאת הערעור לליאת, הגיש יואב ערעור מטעמו, ובו ערער על קביעות בפסק הדין שנוגעות לממצאים שנאמרו לגביו – אף כי לא חויב בסכום. ליאת טוענת כי יואב אינו רשאי להגיש ערעור, מאחר שלא הוגש נגדו ערעור, והוא לא הגיש ערעור עצמאי קודם לכן.
כיצד יש להכריע?

- א. יואב אינו רשאי להגיש ערעור מאחר שלא חויב בתוצאה הסופית של פסק הדין, וממילא אין לו מעמד של משיב בערעור.
- ב. יואב רשאי להגיש ערעור, אך רק בנוגע לנושאים בהם ערערה יעל – ואין לו זכות להעלות טענות עצמאיות נוספות.
- ג. **יואב רשאי להגיש ערעור עצמאי מלא בתוך 60 ימים ממועד המצאת הערעור אליו, ככל שהיה בעל דין בערכאה הקודמת ואינו מערער.**
- ד. רק בעל דין שהגיש ערעור עצמאי במועד יכול להגיש ערעור שכנגד לאחר מכן – משיב שלא ערער כלל אינו רשאי לעשות כן לאחר חלוף מועד הערעור המקורי.

החלופה הנכונה היא ג'

תקנות 136, 137(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018,
ע"ר 24-11-29369 Nel Investment Corporation נ' חברת גוש 30048 חלקה 53 בע"מ

יישום:

בהתאם לתקנה 136(א), "כל מי שהיה בעל דין בתובענה לפני הערכאה הקודמת ואינו מערער יהיה משיב בערעור". לפי תקנה 137(ב), "משיב בערעור רשאי להגיש ערעור בתוך שישים ימים מהיום שבו הומצא לו הערעור..."

החידוש בפרשנות שניתנה לתקנות אלו הוא בכך שהן יוצרות מסלול עצמאי למשיב בערעור, גם אם לא הגיש ערעור קודם. בכך למעשה, הסדר הערעור מאפשר למשיב לשוב ולפתוח את פסק הדין נגדו, ללא תלות בזהות המערער או בתוכן הערעור שהוגש.

לכן, יואב – שהיה בעל דין בערכאה הקודמת, גם אם לא חויב בתשלום – נחשב משיב בערעור, והוא רשאי להגיש ערעור עצמאי מטעמו בתוך 60 ימים ממועד ההמצאה.

4. עו"ד פלוני, המייצג את הנתבע בתביעת לשון הרע, נקרא לשירות מילואים פעיל בצו 8 למשך 45 ימים, שהחל 30 ימים לאחר המצאת כתב התביעה. בשל כך, כתב ההגנה הוגש באיחור של 15 ימים. התובע עתר למחיקת כתב ההגנה מהטעם שחלף המועד הקבוע בתקנות. בית המשפט התבקש לבחון האם שירות המילואים מקים טעם מיוחד המצדיק את האיחור.
מה הדין?

- א. ימי שירות המילואים אינם נחשבים במניין הימים, ולכן אין איחור כלל.
- ב. יש למחוק את כתב ההגנה, כיוון שהמועד שנקבע בתקנות הוא קשיח.
- ג. **יש לשקול את הארכת המועד לפי נסיבות המקרה – שירות המילואים עשוי להוות טעם מיוחד, אך אין בו כדי להפסיק את מירוצ הזמן באופן אוטומטי.**
- ד. יש לקבל את כתב ההגנה ללא צורך בשיקול דעת נוסף, משום ששירות מילואים הוא תמיד עילה מוצדקת להארכה.

החלופה הנכונה היא ג'

תקנה 9(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018,
ע"ר 24-11-20666 ל. א נ' ס. מ

יישום:

לפי תקנה 9(ב), כתב ההגנה יוגש בתוך 60 ימים ממועד ההמצאה, ובית המשפט רשאי להאריך את המועד אם קיימים טעמים המצדיקים זאת. בפסק הדין ל.א נ' ס.מ נקבע כי שירות מילואים אינו משעה את מירוצ הזמן, אך יכול להוות שיקול משמעותי בעת בחינת בקשה להארכת מועד, בהתאם לנסיבות הספציפיות (כגון היקף השירות, השלכות אישיות ועוד). לכן, יש להפעיל שיקול דעת פרטני, ולא להחיל כלל נוקשה לכאן או לכאן.

5. אביעד, בעל מניות בחברת "טעים לי בע"מ", הגיש תביעה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי להחזר הלוואה בסך 2,200,000 ש"ח שלטענתו העמיד לחברה. הנתבעת ביקשה לסלק את התביעה על הסף בטענה שלחברה לא הייתה סמכות עניינית, מאחר שמדובר בהלוואת בעלים בין בעלי מניות לחברה פרטית.
מה הדין?

- א. כאשר הנתבע בהליך אזרחי הוא תאגיד ועניינה של התביעה הינה החזר הלוואה, מדובר ב"עניין כלכלי" ולכן הסמכות נתונה לבית המשפט המחוזי.
- ב. בית המשפט המחוזי מוסמך לדון בכל תביעה בה מעורבים בעלי מניות, ללא קשר למהות הסכסוך.
- ג. מכיוון שמדובר בתביעה בין בעל מניות לבין החברה בעניין כלכלי, על התביעה להתברר במחלקה הכלכלית בלבד.
- ד. **תביעה להחזר הלוואת בעלים בין בעלי מניות לחברה אינה "עניין כלכלי", ולכן הסמכות נתונה לבית משפט השלום לפי סכום התביעה.**

החלופה הנכונה היא ד'
סעיף 40 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984,
ת"א 23839-01-25 איתי בללי נ' המחבת הלוהט בע"מ

יישום:

סעיף 40 לחוק בתי המשפט קובע את סמכותו העניינית של בית המשפט המחוזי, בין השאר, לדון ב"עניינים כלכליים" כהגדרתם בחוק. בפסק הדין בללי נ' המחבת הלוהט בע"מ, נקבע כי תביעה להחזר הלוואה בין בעלי מניות לחברה, גם אם הסכום גבוה, אינה בהכרח "עניין כלכלי" אלא עניין אזרחי רגיל – ולפיכך סמכות הדיון תיקבע לפי סכום התביעה, שהוא בתחום סמכותו של בית משפט השלום. ההבחנה נעשית לפי מהות הסכסוך – ולא רק לפי זהות הצדדים או גובה הסכום.

6. אוריאל, נאשם בעבירה פלילית, ביקש לקיים את הדיון בעניינו בדלתיים סגורות, בטענה כי הוא מאובחן עם אוטיזם ומוכר למערכת הפסיכיאטרית, וכי פרסום שמו והדיון הפומבי עלולים לגרום לו נזק נפשי חמור.
מה הדין?

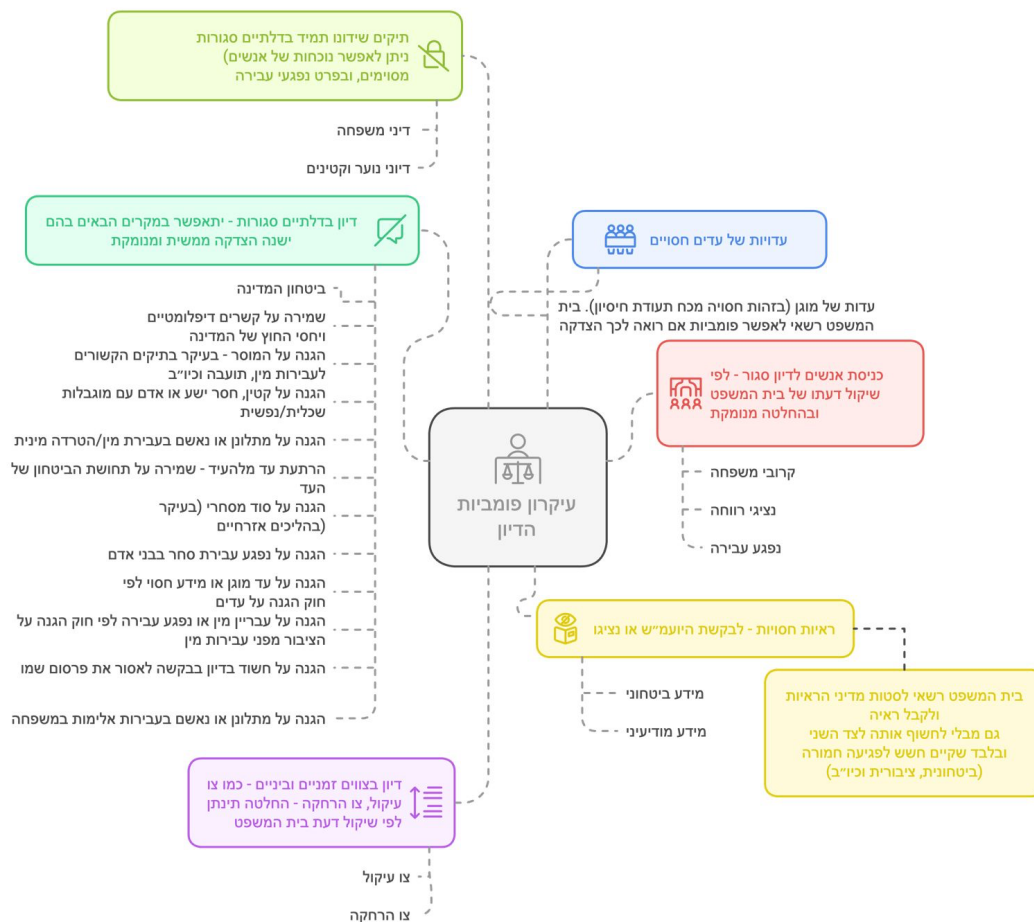
- א. בית המשפט יעתר אוטומטית לבקשה, שכן מדובר באדם עם מוגבלות פסיכיאטרית.
- ב. **בית המשפט יבחן האם המבקש עומד בהגדרת "אדם עם מוגבלות נפשית" לפי חוק הליכי חקירה והעדה, וכן אם קיים חשש לנזק חמור מיוחד עקב פומביות הדיון.**
- ג. כל בקשה לדון בדלתיים סגורות תידחה, שכן עקרון פומביות הדיון הוא מוחלט.
- ד. בית המשפט יפסול את הבקשה מאחר שאוטיזם אינו נחשב ללקות נפשית לפי החוק.

החלופה הנכונה היא ב'
סעיף 68(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984
רע"פ 63443-01-25 טום צמח נ' מדינת ישראל

יישום:

סעיף 68(ב)(4) לחוק בתי המשפט קובע שבית המשפט רשאי לסטות מעקרון פומביות הדיון אם הדבר דרוש לשם הגנה על עניינו של קטין, חסר ישע או אדם עם מוגבלות שכלית או נפשית כהגדרתם בחוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות. בפסק הדין טום צמח נ' מדינת ישראל, הודגש כי עצם קיומה של אבחנה רפואית (כגון אוטיזם) או היכרות עם המערכת הפסיכיאטרית אינה מספיקה. על המבקש להוכיח שהוא עומד בהגדרה החוקית הרלוונטית, וכי פומביות הדיון עלולה לגרום לו נזק חמור החורג מהנזק הרגיל שכרוך בפרסום הליך פלילי.

עיקרון פומביות הדיון והחרגותיו

מעצרים

1. נאשם בעבירת רצח בנסיבות מחמירות מוחזק במעצר מאחורי סורג ובריח מזה למעלה משנה, וההליך הפלילי בעניינו טרם הסתיים וצפוי להימשך זמן רב. שירות המבחן קובע כי ניתן לאיין את מסוכנותו של הנאשם באמצעות מערכת פיקוח אלקטרונית הדוקה בתוספת ערבויות ואיזוק.

האם ניתן להורות על העברת הנאשם למעצר בפיקוח אלקטרוני?

- א. לא ניתן, משום שבכל עבירת רצח יש לקיים מעצר עד תום ההליכים מאחורי סורג ובריח.
- ב. **ניתן, אם בית המשפט השתכנע כי מערכת הפיקוח ההדוקה מאיינת את המסוכנות של הנאשם ובשים לב למשך ההליך הצפוי.**
- ג. ניתן, אך רק אם הנאשם כופר במיוחס לו.
- ד. לא ניתן להעביר למעצר בפיקוח אלקטרוני אם חלפה יותר משנה ממעצרו של הנאשם.

החלופה הנכונה היא ב'

סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, עמ"ת 25-01-42301 מדינת ישראל נ' עאטף חאלדי

יישום:

סעיף 21(ב) לחוק קובע כי מעצר לאחר הגשת כתב אישום יתקיים רק אם יש ראיות לכאורה, אם לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה פחותה בחירות, וכאשר הנאשם מיוצג או בחר לא להיות מיוצג.

בפסק הדין חאלדי נקבע כי גם בעבירות חמורות ביותר, לרבות רצח, ניתן לשקול חלופה למעצר כאשר קיימת מערכת פיקוח הדוקה המאיינת את המסוכנות, וזאת במיוחד כאשר ההליך מתארך והפגיעה בזכויות הנאשם מתעצמת. בית המשפט מחויב לאזן בין עוצמת הראיות והמסוכנות לבין משך המעצר, יכולת הפיקוח וזכויות הנאשם להליך הוגן.

הוצאה לפועל

1. נגד גיא נפתח תיק הוצאה לפועל לפירעון חוב פסוק בסך 2,100 ש"ח לזוכה. האזהרה הומצאה לגיא לפני 4 חודשים. הזוכה ביקש כעת להטיל עיקול ברישום על מיטלטלין בדירת מגוריו של גיא (שהוא חייב יחיד) והציג פירוט רכוש:
 - (1) מחשב אישי (שווי מוערך: 900 ש"ח);
 - (2) מדפסת (שווי מוערך: 150 ש"ח);
 - (3) טלוויזיה (שווי מוערך: 400 ש"ח);
 - (4) מכונת כביסה (שווי מוערך: 800 ש"ח).
 בנוסף, הזוכה טוען כי למרות שהחוב נמוך, יש בידו ראיות לכך שגיא מחזיק ציוד נוסף בעל ערך משמעותי אשר לא פורט ברשימת הציוד לעיל.

מה הדין?

- א. על הרשם לדחות את הבקשה בשלב זה, מאחר שהחוב נמוך מ-2,500 ש"ח, וטרם חלפו שישה חודשים מיום המצאת האזהרה.
- ב. הרשם רשאי להורות על עיקול ברישום.
- ג. הרשם רשאי להורות על עיקול ומימוש מיידי של המיטלטלין, מאחר שאין מניעה לעקל נכסי חייב שאינו מנהל עסק.
- ד. הזוכה רשאי לבקש עיקול ברישום רק אם יוכיח שקיימת אפשרות ממשית להמציא מידע נוסף על נכסים נוספים תוך 14 ימים, אחרת הבקשה תידחה.

החלופה הנכונה היא א'

סעיפים 21(א2)(1), 21(א2)(1)(ב), 22(א)(7), תוספת רביעית א' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, תקנה 50(ב), תוספת שלישית לתקנות ההוצאה לפועל, התש"ס-1979

יישום:

סף סכום מינימלי: לפי סעיף 21(א2)(1)(א) לחוק ההוצאה לפועל – זוכה יכול לבקש עיקול ברישום רק אם החוב הפסוק של חייב יחיד עולה על 2,500 ש"ח (לפי פרט 1 לתוספת רביעית א'). בענייננו – החוב נמוך מהמינימום.

תקופת המתנה: לפי סעיף 21(א2)(1)(ב) – נדרשים לפחות שישה חודשים ממועד המצאת האזהרה. בענייננו – חלפו רק 4 חודשים.

פטור לעיקול על ציוד בסיסי: לפי סעיף 22(א)(7) לחוק ותקנה 50(ב), המיטלטלין מסוג: מחשב אישי, מדפסת, טלוויזיה, מכונת כביסה – פטורים מעיקול כל עוד שווים נמוך מהסכומים שבתוספת השלישית (מה שנכון במקרה זה).

2. רינה, זוכה יחידה, מנהלת תיק הוצאה לפועל נגד רועי בגין חוב פסוק בסך 3,200 ש"ח. האזהרה הומצאה לרועי לפני חודשיים בלבד. בבקשה שהגישה רינה לעיקול ברישום על מיטלטלין בביתו של רועי, ציינה כי מדובר בחוב ישן וכי רועי מתעלם מניסיונותיה לגבות את החוב. היא טוענת שמיד לאחר העיקול תבקש גם הוצאת המיטלטלין למכירה.
מה הדין?

- א. הרשם אינו מוסמך להורות על עיקול כלשהו, שכן דרישת 6 החודשים ומינימום החוב הן דרישות שלא ניתנות לחריגה בשום מקרה.
- ב. הרשם יכול להורות על עיקול מיידי גם בלי מתן נימוקים, כל עוד מדובר בחוב מעל 2,500 ש"ח.
- ג. **רשם ההוצאה לפועל רשאי להורות על עיקול ברישום גם אם לא חלפו שישה חודשים מיום המצאת האזהרה, אך רק אם שוכנע כי יש הצדקה מיוחדת לכך, מנימוקים שיירשמו בהחלטה.**
- ד. הרשם מחויב לדחות את הבקשה מאחר שטרם חלפו לפחות שלושה חודשים מהמצאת האזהרה.

החלופה הנכונה היא ג'

סעיף 21(א2)(1)(ב), תוספת רביעית א' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967

יישום:

עיקול ברישום מותנה **בשני תנאים מצטברים:**

1. חוב פסוק שעולה על 2,500 ש"ח (זוכה יחיד);
2. חלוף 6 חודשים ממועד המצאת האזהרה.

לצד זה, המחוקק קובע חריג ברור: הרשם רשאי להורות על עיקול גם אם התנאים לא התקיימו ובלבד ששוכנע שיש הצדקה לכך ומטעמים שיירשמו.

בענייננו – החוב אכן מעל 2,500 ש"ח, אבל לא חלפו 5 חודשים.

לכן, הרשם חייב להפעיל שיקול דעת מנומק בכתב אם ברצונו לאשר את העיקול בכל זאת.

3. נגד חברת "פרחוני בע"מ" נפתח תיק הוצאה לפועל בגין חוב פסוק בסך 6,000 ש"ח. החוב מתייחס לספק שירותים קטן שנקלע לקשיים תזרימיים. האזהרה לחברה הומצאה לפני חמישה חודשים. כעת מבקש הזוכה להטיל עיקול ברישום על מיטלטלין הנמצאים במשרדי החברה (שאינה מנהלת עסק מבית מגורים, אלא במשרד במתחם מסחרי). הזוכה טוען כי מאחר שמדובר בחוב מעל 2,500 ש"ח – הוא עומד בתנאי החוק לעיקול ברישום.
מה הדין?

- א. הרשם רשאי להורות על עיקול ברישום, שכן החוב מעל 2,500 ש"ח והזוכה הוא יחיד.
- ב. הרשם רשאי להטיל עיקול ברישום בכל מקרה, ללא תלות בסכום החוב, מאחר שמדובר בתאגיד מסחרי.
- ג. על הרשם להורות על עיקול מידי של המיטלטלין, שכן בתאגידים לא חלה חובת המתנה של 6 חודשים.
- ד. **על הרשם לדחות את הבקשה, מאחר שכאשר מדובר בתאגיד, סכום הסף לעיקול ברישום הוא 35,000 ש"ח, ולא 2,500 ש"ח.**

החלופה הנכונה היא ד'
סעיפים 21(א)(1), 21(א)(2), 21(ב), תוספת רביעית א' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967

יישום:

כאשר הזוכה הוא יחיד, סכום הסף לעיקול ברישום הוא 2,500 ש"ח.
אבל – כאשר החייב הוא תאגיד, סכום הסף הרלוונטי הוא 35,000 ש"ח – בהתאם לפרט 2 בתוספת הרביעית א'.
בנוסף, גם כאן נדרש תנאי של חלוף 6 חודשים מהמצאת האזהרה – תנאי שגם הוא לא התקיים במקרה זה.

4. נגד חברת "אלפא שיווק בע"מ" מתנהל תיק הוצאה לפועל בגין חוב פסוק בסך 42,000 ש"ח. האזהרה הומצאה לחברה לפני 8 חודשים. כעת מבקש הזוכה להורות על עיקול ברישום, ובשלב הבא – על הוצאה ומימוש של מיטלטלין מהמשרד של החברה.
בין המיטלטלין שנרשמו כדלקמן:
(1) מחשב אישי (שווי מוערך: 950 ש"ח);
(2) טלפון נייד (שווי מוערך: 140 ש"ח);
מנהלת החברה טוענת כי הציוד מוגן מעיקול בשל ערכו הנמוך.
מה הדין?

- א. **רשם ההוצאה לפועל רשאי להורות על עיקול והוצאה של המיטלטלין, שכן מגבלות הפטור מהעיקול חלות רק על חייבים שהם יחידים, ולא על תאגידים.**
- ב. על הרשם לדחות את הבקשה, מאחר שכל המיטלטלין מוגנים מתוקף סכומי הפטור, ללא קשר לשאלת זהות החייב.
- ג. הרשם רשאי להורות רק על עיקול ברישום, אך לא על הוצאת המיטלטלין, אלא אם החוב עולה על 50,000 ש"ח.
- ד. על הרשם לדחות את הבקשה מאחר שלא הוכח כי ננקטו קודם לכן הליכי גבייה אחרים. כנדרש על פי דין.

החלופה הנכונה היא א'

סעיפים 21(א2)(1)(א), 22(א)(7) לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, תקנה 50(ב), תוספת שלישית לתקנות ההוצאה לפועל, התש"ס-1979

יישום:

לפי סעיף 22(א)(7) לחוק ההוצאה לפועל ותקנה 50(ב) לתקנות, הפטור מממוש מיטלטלין מתוקף ערך נמוך (כלומר: סכומי הגנה לפי התוספת השלישית) חל רק על חייב שהוא "יחיד" ובני משפחתו המתגוררים עימו. החוק לא מעניק הגנה כזו לתאגידים. כלומר – כל הציוד שנמצא בידי החברה (גם אם הוא זול יחסית) אינו נהנה מהפטור, והרשם רשאי להורות על עיקול והוצאה לפועל.

דיני משפחה

1. האם תביעה אזרחית שעילתה סכסוך כספי בין אלמונית לבין הוריו של בן זוגה המנוח (שאינו חייתה עד מותו, אך לא נישאה לו), נופלת בגדר "ענייני משפחה" ויש לבררה בבית המשפט לענייני משפחה?

- א. כן, הוריו של בן זוג מנוח נחשבים "בני משפחה" לפי החוק, והתביעה נחשבת ככזו שעילתה סכסוך בתוך המשפחה.
- ב. לא, מאחר שבן הזוג נפטר, לא מתקיים עוד קשר משפחתי כהגדרת החוק.
- ג. לא, רק אם הייתה נישואין בין הצדדים התביעה תיכנס בגדר סמכות בית המשפט לענייני משפחה.
- ד. כן, אך ורק אם שווי התביעה נמוך מ-2.5 מיליון ש"ח.

החלופה הנכונה היא א'

סעיף 21(ג)(2) לחוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, רמ"ש 58809-06-24 פלוגית נ' אלמונית

יישום:

על פי סעיף 21(ג)(2) לחוק, תובענה בין אדם לבין הורי בן זוגו בגין סכסוך שמקורו בתוך המשפחה היא בסמכותו של בית המשפט לענייני משפחה. פסק הדין בעניין פלוגית נ' אלמונית הבהיר כי גם כאשר בן הזוג נפטר, עדיין מדובר ב"הורי בן זוגו", ולפיכך מתקיימת דרישת הקשר המשפחתי שבחוק.

2. אלי ונעמה חיו כידועים בציבור במשך חמש שנים, ובמהלך תקופה זו חתמו ביניהם על הסכם הקובע הפרדה רכושית מלאה. כעבור שנתיים מהחתימה נישאו. עם פרידתם, מבקש אלי לאכוף את ההסכם.

האם ניתן לראות בהסכם שנחתם בעת שהיו ידועים בציבור כהסכם ממון מחייב?

- א. כן, משום שכל הסכם ממון בין ידועים בציבור תקף גם לאחר הנישואין.
- ב. לא, הסכם כזה טעון אישור בית המשפט לענייני משפחה גם אם נחתם טרם הנישואין.
- ג. כן, אם ההסכם נוסח בכתב ונחתם בפני עורך דין.
- ד. לא, משום שההסכם שנחתם בעת שהצדדים היו ידועים בציבור אינו תקף אוטומטית לאחר נישואיהם.

החלופה הנכונה היא ד'

**חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973,
עמ"ש 24-10-46664 האיש נ' האישה**

יישום:

לפי פסק הדין בעניין האיש נ' האישה, הסכם שנחתם בעת שהצדדים היו ידועים בציבור אינו נחשב להסכם ממון על פי חוק יחסי ממון. לאחר הנישואין, על בני הזוג לערוך הסכם חדש לפי דרישות החוק (ובכלל זה אישור שיפוטי), שאחרת ההסכם הישן אינו תקף ואינו ניתן לאכיפה בהליך גירושין או פירוד.

3. רונית הגישה תובענה בענייני ירושה בבית המשפט לענייני משפחה. בעת הגשת כתב ההגנה, ביקש אחיה צירוף של דוד המשפחה כצד שלישי להליך, בטענה שהכרעת ביהמ"ש עלולה להשפיע גם על זכויותיו.

כיצד יכריע בית המשפט בבקשה?

- א. ידחה את הבקשה, משום שצירוף צד שלישי לצורך קניית סמכות אסור לפי החוק.
- ב. ייעתר לבקשה, משום שכל צד שלישי שיש לו עניין בתוצאה חייב להיות מצורף.
- ג. **ייעתר לבקשה רק אם הבקשה הוגשה יחד עם כתב ההגנה, והצירוף נחוץ לבירור ההליך.**
- ד. ידחה את הבקשה, מאחר שצירוף צד שלישי נדרש להיעשות רק על פי דרישת התובע.

החלופה הנכונה היא ג'

**סעיף 6(ו) לחוק בתי המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995,
רמ"ש 25-01-16480 א' נ' ר' ב'**

יישום:

בהתאם לסעיף 6(ו) לחוק ולפסק הדין בעניין א' נ' ר' ב', צירוף צד שלישי לבית המשפט לענייני משפחה מותר רק כאשר הדבר נדרש לצורך הכרעה בסכסוך, ובכפוף לכך שהבקשה מוגשת במועד המתאים – קרי, עם כתב ההגנה. אין לצרף צד שלישי לצורך "קניית סמכות" בלבד, ואין סמכות לביהמ"ש לדון בתובענה אם מדובר בניסיון מלאכותי להרחיב את סמכותו רק באמצעות צירוף גורם חיצוני.

דיני עונשין

1. יוסי הורשע בעבירה פלילית חמורה. בגזר הדין ביקש עורך דינו של יוסי מבית המשפט לאזן בין הצורך להשיג אחידות בענישה לבין הצורך להתחשב בנסיבות חייו האישיות הקשות.
מה הדין?

- א. על בית המשפט לגזור עונש זהה לעונשים שניתנו בעבר בעבירות דומות, תוך התעלמות מהנסיבות האישיות של הנאשם.
- ב. על בית המשפט לגזור את העונש לפי שיקול דעת חופשי, ללא צורך בשיקולים של השוואה למקרים דומים או נסיבות אישיות.
- ג. **על בית המשפט לגזור את העונש תוך קביעת יחס הולם בין חומרת העבירה ומידת האשמה לבין סוג ומידת העונש, תוך איזון בין אחידות הענישה לענישה אינדיבידואלית.**
- ד. על בית המשפט לקבוע עונש מקסימלי הקבוע בחוק כדי להרתיע את הציבור, מבלי להביא בחשבון נסיבות אינדיבידואליות.

החלופה הנכונה היא ג'

סעיף 40ב לחוק העונשין, התשל"ז-1977,
ע"פ פ"פ 2138-24 יעקב סלמן נ' מדינת ישראל

יישום:

סעיף 40ב לחוק העונשין מעגן את עיקרון הענישה ההולמת – עונש שיש בו יחס ראוי בין חומרת המעשה, נסיבותיו, ומידת האשמה של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש. פסק הדין יעקב סלמן מדגיש כי עקרון אחידות הענישה חשוב, אך אין להעדיפו על פני שיקולים של ענישה אינדיבידואלית – כלומר, יש להתחשב גם בנסיבותיו המיוחדות של הנאשם. השופט הדין בעונש נדרש לאזן בין שני הערכים – ולא להעדיף באופן בלעדי אחד מהם.

2. בית המשפט גזר על נאשם עונש מאסר של 5 שנים בגין עבירה חמורה. הנאשם ביקש לדחות את מועד תחילת ריצוי המאסר בשל נסיבות משפחתיות אישיות.
מה הדין?

- א. בית המשפט יורה על דחיית ריצוי המאסר, שכן נסיבות משפחתיות הן תמיד עילה מספקת לעיכוב ביצוע.
- ב. **בית המשפט ייעתר לבקשה רק אם הוכח כי מדובר בנסיבות חריגות ויוצאות דופן המצדיקות את הדחייה, אף שמדובר בעבירה חמורה.**
- ג. בית המשפט מחויב להורות על עיכוב ביצוע אם הוגשה בקשה בטרם חלף המועד לריצוי העונש.
- ד. החוק קובע כי דחייה כזו חלה על עונשי מאסר קצרים שאינם חורגים מ-12 חודשים, ולכן אין מקום להיענות לבקשה במקרה זה.

החלופה הנכונה היא ב'

סעיף 44 לחוק העונשין, התשל"ז-1977,
ע"פ פ"פ 46448-12-24 אושר שלמה נ' מדינת ישראל

יישום:

סעיף 44 לחוק העונשין מקנה לבית המשפט סמכות לקבוע מועד מאוחר יותר לתחילת ריצוי עונש המאסר. עם זאת, בפסק הדין אושר שלמה, נקבע כי כאשר מדובר בעבירות חמורות ובעונשי מאסר משמעותיים, דחיית תחילת ריצוי העונש תתאפשר רק בנסיבות יוצאות דופן במיוחד. נסיבות אישיות רגילות או קשיים משפחתיים אינם מהווים כשלעצמם עילה מספקת. בכך מודגש האיזון שבין שיקולים הומניים לשמירה על מימוש מהיר של עונשים חמורים.

3. נאשם הורשע בביצוע עבירה חמורה. במהלך ההליך הוכח כי עבר הליך שיקומי מוצלח ויש סיכוי של ממש להמשך שיקומו.

האם לבית המשפט יש סמכות לא לגזור על הנאשם עונש מאסר בפועל?

- א. לא. בית המשפט מחויב לגזור עונש על פי מתחם העונש ההולם ואינו מוסמך לסטות ממנו מטעמי שיקום, אף אם מדובר בנסיבות יוצאות דופן.
- ב. כן. בית המשפט רשאי לסטות ממתחם הענישה ההולמת ולבטל כל רכיב של מאסר בפועל, אם התרשם כי השיקום היה כן ועמוק.
- ג. לא. גם אם יימצא שהנאשם השתקם, בעבירה חמורה אין הצדקה לסטות מהמתחם ההולם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן שיש לפרטן בגזר הדין.
- ד. כן. בעבירות חמורות, כל הליך שיקומי מצדיק סטייה ממתחם הענישה ההולמת ואינו מצריך הנמקה מיוחדת.

החלופה הנכונה היא ג'

**סעיף 40 לחוק העונשין, התשל"ז-1977,
ע"פ 1026/24 מדינת ישראל נ' פלוני**

יישום:

בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין, בית המשפט רשאי לסטות ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום – אך זאת רק כאשר לא מדובר בעבירה חמורה במיוחד, או לחלופין, כאשר קיימות נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן שגוברות על שיקולי ההלימה בענישה. בפסיקה נקבע כי הליך שיקומי מוצלח אינו בהכרח עילה מספקת לחריגה ממתחם הענישה החמור כלפי מטה, ובוודאי שאינו מצדיק בהכרח ביטול מוחלט של עונש מאסר בפועל.

4. אלעד, בן 17 וחצי בעת ביצוע העבירות, הורשע בביצוע שורת עבירות מין חמורות כלפי שתי נערות צעירות בנות 13 ו-14, תוך ניצול יחסי מרות שנוצרו במסגרות חינוכיות בלתי פורמליות. לפי תסקיר שירות המבחן, אלעד משתף פעולה באופן מלא עם ההליך הטיפולי, מביע חרטה עמוקה ועבר שינוי התנהגותי משמעותי במסגרת שיקומית סגורה שבה הוא שוהה כבר שמונה חודשים, לרבות טיפול קבוצתי ועבודה קהילתית. ההגנה עותרת להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל, ולקבוע כי יש לחרוג ממתחם הענישה ההולמת מטעמי שיקום. מנגד, הפרקליטות טוענת כי מדובר בעבירות חמורות כלפי קטינות חסרות ישע, וכי ענישה מקלה תפגע קשות בתחושת הצדק של הקורבנות ובאמון הציבור במערכת המשפט. בית המשפט נדרש לגזור את דינו של אלעד.

איזו מהחלופות הבאות נכונה ביותר?

- א. בית המשפט מחויב לחרוג ממתחם הענישה ההולמת ולהעדיף את השיקום לאור קטינותו של אלעד והשתלבותו בתהליך טיפולי מוצלח.
- ב. קטינותו של אלעד אינה רלוונטית כלל בענישה במקרה של עבירות מין חמורות, ויש להחיל עליו ענישה של בגיר.
- ג. במצב כזה, נוכח גיל הנאשם והבעת חרטה, יורה בית המשפט על מאסר מותנה בלבד כחלק מגישה טיפולית-שיקומית.
- ד. בית המשפט ישקול את נסיבות השיקום, אך רשאי להטיל עונש מאסר בפועל, מאחר שעבירות מין חמורות מצדיקות איזון שונה בין השיקום לבין יתר שיקולי הענישה, במיוחד הגנה על הנפגעות והרתעה.

החלופה הנכונה היא ד'

סעיף 40טו לחוק העונשין, התשל"ז-1977, סעיף 1א לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ע"פ 436/24 פלוני נ' מדינת ישראל

יישום:

בהתאם לסעיף 40טו לחוק העונשין, יש להחיל בענישת קטין את עקרונות חוק הנוער, כולל שיקולי שיקום, טיפול ושילוב עתידי בחברה. עם זאת, סעיף 40טו(ב) מאפשר לבית המשפט להתחשב גם בשיקולים הכלליים של ענישה, ובהם הרתעה, גמול והגנה על נפגע עבירה. במקרה זה, אלעד ביצע עבירות מין חמורות כלפי קטינות, תוך ניצול יחסי מרות, ובית המשפט יידרש לשקול איזון עדין בין שיקול השיקום לבין יתר שיקולי הענישה.

בפסק הדין ע"פ 436/24 פלוני נ' מדינת ישראל נקבע במפורש כי קטינות הנאשם אינה מקנה חסינות מפני ענישה הולמת, וששיקול השיקום אינו חזות הכול כשמדובר בעבירות חמורות.

לכן, גם אם הנאשם השתקם והביע חרטה, בית המשפט אינו חייב לחרוג כלפי מטה מהמתחם, וייתכן שיעדיף להטיל מאסר בפועל, תוך ציון השיקולים השונים בגזר הדין.

5. יואב, פסיכולוג קליני מוסמך, טיפל בטיפול רגשי בקטינה בת 17 במשך כחודש. במהלך הטיפול התפתחה ביניהם מערכת יחסים אינטימית, שהובילה ליחסי מין ביוזמתו.
האם מדובר בעבירה פלילית?

- א. לא, שכן הקטינה בת יותר מ-16, ולכן מדובר בהסכמה חוקית.
ב. כן, מדובר בעבירה של אינוס לפי סעיף 345 לחוק העונשין.
ג. כן, מדובר בחזירה אסורה תוך ניצול יחסי תלות לפי סעיף 346(א)(2).
ד. לא, כל עוד הטיפול נעשה בידעית הוריה והם הסכימו לקשר.

החלופה הנכונה היא ג'

סעיף 346(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977

יישום:

סעיף 346(א)(2) קובע חזקה לפיה פסיכולוג המטפל בקטינה בגיל 16–18 ונמצא עמה בקשר מיני – נחשב כמי שניצל יחסי תלות, ללא צורך בהוכחת ניצול בפועל. זהו מקרה של חזירה אסורה בקטינה במהלך טיפול נפשי, שהעונש עליה הוא 5 שנות מאסר.

נזיקין

1. חברת קבלנות הציבה עגורן גבוה באתר בנייה עירוני לצורך הנפת ציוד כבד. במהלך הלילה, העגורן קרס לפתע ופגע בעובד ניקיון שעבר במקום ונפצע קשה. מבדיקת מהנדס עולה כי התקלה נבעה מכשל הידראולי בציר של רכב-מנוף שעל גביו היה מותקן העגורן, וכי אותו מנוף הונע בכוח מכני ונחשב רכב לפי הגדרת החוק. מנגד, באירוע אחר, רכב פרטי חנה בניגוד לתמרוך "אין עצירה" בצומת מרכזי. נהג אופנוע שניסה לעקוף את הרכב נאלץ לסטות, איבד שליטה ונחבל קשה. שני הנפגעים הגישו תביעות לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים. **מה הדין?**

- א. שני המקרים ייחשבו כתאונות דרכים, שכן היה מעורב בהם רכב מנועי.
- ב. **רק המקרה של הרכב שחנה במקום אסור ייחשב כתאונת דרכים, שכן מדובר בהתממשות סיכון תחבורתי מוכר; נפילת העגורן אינה מהווה שימוש תחבורתי רגיל, ולכן לא נוצר קשר סיבתי משפטי.**
- ג. אף אחד מהמקרים לא ייחשב כתאונת דרכים, שכן הפגיעה לא נגרמה עקב שימוש רגיל ברכב לתחבורה.
- ד. שני המקרים ייחשבו כתאונות דרכים אם יוכח שלרכב הייתה תקלה טכנית מהותית, הגם שלא היה בתנועה.

החלופה הנכונה היא ב'

סעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, רע"א 8995/23 חברת מבנים ונתיבים בע"מ נ' פלוני, ע"א 3461/23 מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' קרנית לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

יישום:

המקרה הראשון (העגורן) – לפי רע"א 8995/23, שימוש בעגורן לצורכי עבודות בנייה אינו מהווה "שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה" כהגדרת החוק. לא הוכח קשר סיבתי מהותי בין הפגיעה לניצול כושר נסיעה של הרכב – הנזק היה תוצאה של עבודת בנייה ולא של סיכון תחבורתי. לכן, לא מדובר בתאונת דרכים לצורך החוק.

המקרה השני (הרכב שחנה במקום אסור) – לפי ע"א 3461/23, כאשר רכב חונה בניגוד לחוק במקום מסוכן וגורם לתאונה – קיים קשר סיבתי משפטי בין החנייה לבין התממשות הסיכון התחבורתי שבגינו נאסר החנייה. מאורע כזה נכנס להגדרת סעיף 1 וייחשב כתאונת דרכים.

דיני קניין

1. עופר, תושב אזור הררי סמוך לגבול הצפון, השתמש במשך 17 שנים בשטח מקרקעין סמוך לביתו לצורך רעיית צאן וגידול ירקות. הקרקע מעולם לא הייתה רשומה על שם אדם פרטי, ואין לה נסח טאבו. לאורך השנים, הרשויות המקומיות והמדינה לא נקטו כל צעד למנוע את השימוש בקרקע או לפנות את עופר. כעת, המדינה דורשת את פינויו של עופר מהקרקע בטענה שמדובר בנכס מדינה. עופר טוען להגנתו כי "אף אחד לא אמר לי לעצור – ולכן אני בעל זכות בקרקע או לפחות רשאי להמשיך להשתמש בה, מכוח רשות מכללא או זיקת הנאה".
מה הדין?

- א. כל שימוש ארוך טווח ללא התנגדות מצד המדינה מקנה זכות קניינית בנכס מקרקעין, ולכן מדובר בזיקת הנאה.
- ב. השימוש אינו מקנה זכות קניינית, אך מדובר ברשות מכללא, ולכן המדינה אינה יכולה לפנותו ללא פיצוי.
- ג. **הקרקע תיחשב לנכס מדינה, והשימוש הארוך לא מקנה זכות – אפילו לא רשות מכללא, אלא במקרים נדירים.**
- ד. המדינה מחויבת להוכיח כי הקרקע רשומה בטאבו על שמה כדי לטעון לבעלות לפי חוק נכסי המדינה.

החלופה הנכונה היא ג'
סעיף 2 לחוק נכסי המדינה, התשי"א-1951,
ע"א 8132/23 חוסיין נ' מדינת ישראל

יישום:

בהתאם לסעיף 3 לחוק נכסי המדינה, כל מקרקעין שאין להם בעל בישראל – הם נכס מדינה ממועד הפיכתם ל"נכס ללא בעל". בפסק הדין ע"א 8132/23 חוסיין נ' מדינת ישראל, נדחתה הטענה לפיה שימוש רציף ולא מופר על ידי המדינה מקנה זכות כלשהי בקרקע.

בית המשפט הבהיר כי במקרים חריגים מאוד ניתן אולי להכיר ברשות מכללא (רשות להשתמש בקרקע ללא בעלות), אך זו אינה זכות קניינית אלא אישית בלבד, ועצם שתיקת המדינה או מחדלה לא יוצרים כשלעצמם רשות חוקית. זאת בשל הקושי האופרטיבי של המדינה לעקוב אחרי כל שימוש בלתי מורשה בכלל הקרקעות הציבוריות.

לפיכך, גם שימוש ארוך שנים לא הופך את הקרקע לרכוש פרטי או בר-שימוש חוקי קבוע, אלא אם ניתנה רשות מפורשת.

יש לשים לב – רשות מכללא היא זכות אישית=אובליגטורית (ולא קניינית) להחזיק ולהשתמש במקרקעין. זיקת הנאה היא זכות קניינית ליהנות מהמקרקעין באופן מוגבל ומסוים בלי לקבל בהם חזקה.

בקרקע ציבורית לא ניתן לקבל זיקת הנאה או רשות מכללא.

אתיקה מקצועית

1. עו"ד עדי טיפלה בתיק אזרחי עבור לקוחה במשך שנתיים, ולאחר סיום ההליכים סרקה את כלל המסמכים, כולל מסמכים שנמסרו לה ע"י הלקוחה. את המסמכים האלקטרוניים שמרה בעותקים קשיחים. עו"ד עדי שוקלת לבער את המסמכים המקוריים לצורך חיסכון במקום אחסון.
מה הדין?

- א. **המסמכים נסרקו ושמורים בהתאם להוראות פקודת הראיות, והם אינם מסמכים הניתנים להצגה רק בצורת מקור לפי כל דין, ואין ללקוחה דרישה לשמור את המקור – ניתן לבער.**
- ב. ניתן לבער כל מסמך אם עברו לפחות 7 שנים ממועד הסריקה, בתנאי שהוא אינו קשור להליך תלוי ועומד.
- ג. אסור לבער מסמכים כלל במהלך תקופת השמירה, גם אם נסרקו ונשמרו באמצעים דיגיטליים.
- ד. ניתן לבער את המסמכים רק באישור הלקוח בכתב, ללא קשר לשאלה אם נסרקו.

החלופה הנכונה היא א'

סעיף 90א(ה) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

לפי סעיף 90א(ה) – ביעור מותר רק אם המסמך נסרק לפי ההוראות (כולל לפי פקודת הראיות), לא נדרש בצורת מקור לפי כל דין, אין מדובר במסמך אלקטרוני ולא נמסרה הוראה כתובה מהלקוח לשמור את המקור.

ככל והוראות אלו לא התקיימו יש לשמור את המסמכים לתקופה של 7 שנים בטרם ביעורם.

2. עו"ד רון שומר את תיקי הלקוחות שלו בפורמט דיגיטלי בענן. לקוחו לשעבר, שמואל, גילה כי מסמך אישי שלו נחשף לגורם שלישי בשל כשל באבטחה. רון טען כי אין תקלה, כי מדובר בעותק סרוק ולא במסמך מקורי.
מה הדין?

- א. אין חובות מיוחדות כל עוד מדובר במסמך סרוק ולא מקורי.
- ב. עליו לשמור רק על חומר מקורי מפני דליפה, אך אין חובה לשמור על מידע סרוק.
- ג. חובתו לא חלה על מידע הנוגע ללקוחות לשעבר.
- ד. **עליו לנקוט באמצעים מקובלים וסבירים, בהתחשב באופי החומר ובטכנולוגיות הזמינות, גם כאשר מדובר בעותקים סרוקים.**

החלופה הנכונה היא ד'

סעיפים 90א(ו)(1), 90א(ו)(2) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

לפי סעיפים 90א(ו)(1)–(2), עורך הדין חייב לנקוט באמצעים סבירים ונאותים לאבטחת חומר אלקטרוני, כולל מסמכים סרוקים, בשים לב לטכנולוגיות קיימות ולחוק הגנת הפרטיות.

יש לשים לב כי החוק קובע כי ככל והחומר הארכיוני נסרק ולא חלות עליו הוראות מיוחדות בחוק או מצד הלקוח, ניתן לבער אותו.

3. עו"ד ליאור ייצג לקוח בהליך משפטי שנמשך ארבע שנים והסתיים בפסק דין. חמש שנים לאחר סיום הייצוג, ביקש הלקוח לקבל את המסמכים שנמצאים אצל ליאור. עורך הדין טען כי הוא אינו מחויב עוד לשמור את המסמכים.
האם עורך הדין פעל כדין?

- א. כן, משום שתקופת השמירה מתחילה מיום פתיחת התיק, ולא מיום סיום ההליך.
- ב. כן, אם עברו יותר משלוש שנים, שמירת החומר נתונה לשיקול דעת.
- ג. לא, שכן **טרם חלפו שבע שנים ממועד סיום ההליכים, ולכן עורך הדין מחויב לשמור את החומר ולמסרו לבקשת הלקוח.**
- ד. לא, אלא אם הוסכם אחרת בכתב בין עורך הדין ללקוח.

החלופה הנכונה היא ג'
סעיפים 90א(ב) עד 90א(ט) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

לפי סעיף 90א(ב)–(ט), תקופת השמירה היא 7 שנים ממועד סיום הטיפול או ההליכים המשפטיים, והלקוח רשאי לבקש את המסמכים בתקופה זו.

4. הילה היא בוגרת לימודי משפטים באוניברסיטה באוסטרליה. היא פנתה לממונה לעניין הכרה כדי שיכיר בלימודיה כ"השכלה משפטית גבוהה". הממונה דחה את הבקשה בנימוק שהיקף הקורסים לא עומד באמות המידה. הילה סבורה שהחלטת הממונה שגויה, שכן השלימה גם סטאז' ובחינות פנימיות בהיקף נרחב. היא שוקלת להשיג על ההחלטה.
מה הדין?

- א. עליה לפנות ישירות לבג"ץ בהשגה על שיקול הדעת של הממונה.
- ב. עליה לפנות לוועדה המורכבת מנציג משרד המשפטים, נציג הלשכה ונציג אקדמיה למשפטים.
- ג. עליה להגיש ערר לבית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין.
- ד. עליה להגיש בקשה מחודשת לממונה בצירוף חוות דעת מהאוניברסיטה שלמדה בה.

החלופה הנכונה היא ב'
סעיף 25ו(ג) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

לפי סעיף 25ו(ג), ההשגה על החלטת הממונה מוגשת לוועדה ייעודית שכוללת שלושה חברים: נציג משרד המשפטים (שהוא יושב הראש), נציג לשכת עורכי הדין, וחבר סגל אקדמי למשפטים. הוועדה מוסמכת לקבוע אמות מידה ולדון בהשגות לפי סעיף זה.

5. נועם עבד במשך חמש שנים כמשפטן בכיר במחלקה המשפטית של חברת ענק בארצות הברית. במסגרת עבודתו ייצג את החברה מול גופים ציבוריים ופרטיים, ניהל מו"מ משפטי ועסקי, ניסח חוזים מורכבים וייעץ באופן שוטף לדירקטוריון החברה. למרות תפקידו המהותי, הוא לא הוסמך רשמית כעורך דין בארה"ב. כעת נועם שב לישראל ומעוניין לקבל הכרה בניסיונו לצורך קיצור תקופת ההתמחות או קבלת פטור מבחינות.
מה הדין?

- א. נועם יוכל לבקש מהלשכה הכרה בניסיון, וזו תבחן אם עסק בפועל בעריכת דין בדומה לעורך דין בישראל, בהתאם לאמות המידה שנקבעו.
- ב. נועם יוכל לבקש הכרה מהוועדה הבין-משרדית במשרד המשפטים, ללא צורך בבחינת אמות מידה.
- ג. נועם יוכל לפנות לבית המשפט המחוזי ולבקש הכרה בדרך של עתירה מנהלית.
- ד. נועם לא יוכל לקבל הכרה, שכן לא הוסמך לעריכת דין במדינה זרה.

החלופה הנכונה היא א'

סעיף 25(ג) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

סעיף 25 מאפשר ללשכת עורכי הדין להכיר בניסיון בעריכת דין שנרכש מחוץ לישראל, גם כאשר המבקש לא הוסמך בפועל כעורך דין בחו"ל, ובלבד שהוכיח שלפי אמות המידה שנקבעו לפי סעיף 25(א), עיסוקו דמה לעיסוקו של עורך דין בישראל בשנות הניסיון הרלוונטיות.

6. רנה סיימה את לימודיה המשפטיים בצרפת, הוסמכה כעורכת דין במדינה זו ועסקה בעריכת דין במשך שלוש שנים ברציפות. לאחר שעברה לישראל, הגישה בקשה להתקבל להתמחות בלשכת עורכי הדין. היא צירפה לבקשה אסמכתאות המעידות על ניסיונה, וביקשה שהלשכה תקצר לה את תקופת ההתמחות.
מהי תקופת ההתמחות הקצרה ביותר שהלשכה רשאית לאשר לרנה?

- א. ארבעה חודשים.
- ב. שישה חודשים.
- ג. שמונה חודשים.
- ד. הלשכה אינה רשאית לאשר קיצור תקופת ההתמחות.

החלופה הנכונה היא ב'

סעיף 35(ב) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

עורך דין שהוסמך בחו"ל ועסק בעריכת דין במשך שנתיים לפחות – ניתן לקצר את תקופת ההתמחות בישראל, אך לא פחות משישה חודשים. מאחר שרנה עסקה בעריכת דין שלוש שנים, הלשכה רשאית להפחית את תקופת ההתמחות, אך לא פחות מהמינימום שנקבע בחוק – שישה חודשים.

7. איגור, עורך דין מוסמך באוקראינה, עלה לישראל בשנת 2015. באוקראינה עסק איגור בעריכת דין במשך שבע שנים, לפי תנאי ההסמכה במדינתו. ניסיונו של איגור באוקראינה הוכר ובשנת 2024 התחיל בהתמחות בישראל לצורך קבלת רישיון עריכת דין.
האם איגור זכאי לפטור מבחינת ההסמכה?

- א. כן, מאחר שעבד מעל חמש שנים בעריכת דין וניסיונו הוכר.
- ב. כן, מאחר שעבד שבע שנים בעריכת דין והתחיל את ההתמחות בישראל תוך עשר שנים מיום עלייתו ארצה.
- ג. לא, כיוון שלא התחיל בהתמחות מיד עם עלייתו לישראל.
- ד. לא, כל משפטן המבקר להתקבל כעו"ד רשום בלשכת עורכי הדין מחויב להיבחן בבחינת ההסמכה.

החלופה הנכונה היא ב'
סעיף 38(א) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

סעיף 38(א) קובע כי עורך דין מחו"ל שעסק בעריכת דין שבע שנים לפחות, ושהוכר ניסיונו לפי סעיף 25, יהיה פטור מבחינת ההסמכה ובלבד שהתחיל בהתמחות בתוך עשר שנים מיום עלייתו לישראל. איגור עונה על כל התנאים ולכן זכאי לפטור.

8. ויקטור הוא עורך דין צרפתי המחזיק ברישיון עריכת דין תקף בצרפת, ועבד שם כעורך דין במשך 6 שנים. הוא הגיש בקשה להיכלל במרשם עורכי הדין הזרים בלשכת עורכי הדין בישראל, וצירף אישור על ביטוח מקצועי בתוקף, וכן עבר בהצלחה בחינת אתיקה מקצועית שנערכה בעברית.
מה הדין?

- א. בקשתו של ויקטור תידחה מאחר שלא עמד בדרישת הוותק שנקבעה בחוק.
- ב. בקשתו של ויקטור תאושר, שכן הוא עומד בדרישות השכלה, אתיקה ובטוחה.
- ג. בקשתו של ויקטור תידחה, משום שאין לו פיקדון בנקאי.
- ד. בקשתו של ויקטור תאושר רק אם יעבור בחינה בעברית.

החלופה הנכונה היא א'
סעיף 98(א)(2) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

לפי סעיף 98(א)(2), תנאי סף לרישום הוא ניסיון של לפחות 7 שנים בתקופה הסמוכה לבקשה. במקרה זה, ויקטור טרם השלים 7 שנים כנדרש לפי הסיפה של פסקה (1), ולכן אינו עומד בתנאי.

9. קרלה נרשמה כעורכת דין זרה בישראל לפני שלוש שנים, על סמך רישיון מקנדה. עם סיום תקופה זו, לא הציגה אישור תקף על רישיון עריכת דין זר ולא מסרה הצהרה על היעדר הרשעות פליליות או משמעותיות מחוץ לישראל, גם לא בתוך חצי שנה לאחר המועד.
מה הדין?

- א. הלשכה חייבת להורות מיידית על העברת עניינה לבדיקה משמעתית.
- ב. הלשכה יכולה להאריך לה את המועד עד שנה אחת נוספת, אם תציג טעמים מיוחדים.
- ג. **הלשכה רשאית למחוק אותה מהמרשם.**
- ד. הלשכה מנועה ממחיקתה כל עוד לא קיבלה מידע על הרשעה פלילית.

החלופה הנכונה היא ג'
סעיף 198(ד) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

יישום:

לפי סעיף 198(ד), עורך דין זר חייב להציג אחת לשלוש שנים אישורים מתאימים על רישיון בתוקף והיעדר עבירות. אם לא עשה כן בתוך 6 חודשים מהמועד, הלשכה רשאית למחוק אותו מהמרשם, גם בהיעדר מידע על הרשעה בפועל.

10. עו"ד רונית, עורכת דין ותיקה, הגישה בשם לקוחה עתירה לבג"ץ. במסגרת העתירה היא ציטטה פסקי דין שתומכים, לטענתה, בעמדת לקוחתה. מאוחר יותר התברר כי חלק מהפסיקה שצוטטה אינה קיימת כלל, וככל הנראה הופקה על ידי כלי בינה מלאכותית ששימש אותה בעת ניסוח העתירה. רונית טענה להגנתה כי הסתמכה בתום לב על הכלי, ואין לראות בה אחראית למידע השגוי.

מה הדין?

- א. מדובר בטעות בתום לב שאינה מהווה עבירת אתיקה, משום שעורכת הדין לא יצרה את המידע בעצמה.
- ב. שימוש בכלי בינה מלאכותית פוטר את עורך הדין מאחריות לאמיתות המידע, כל עוד הוא הצהיר על כך בגילוי נאות לבית המשפט.
- ג. **עורך דין אחראי על כל מידע שהוא מגיש לבית המשפט, גם אם נוצר על ידי בינה מלאכותית – הצגת מידע שגוי מהווה הפרה של כללי האתיקה.**
- ד. הבעיה הייתה נמנעת אילו הייתה רונית מוסרת את העתירה בע"פ, שכן כללי האתיקה לא חלים על טענות בע"פ בבית המשפט.

החלופה הנכונה היא ג'
סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, סעיף 34 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, בג"ץ 38379-12-24 פלונית נ' בית הדין השרעי לים ירושלים

יישום:

לפי סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין, עורך דין מחויב לפעול בנאמנות ולסייע לבית המשפט בעשיית צדק. בנוסף, סעיף 34 לכללי האתיקה אוסר על העלאת טענה עובדתית בידועין שאינה נכונה. בג"ץ 38379-12-24 קובע שעורכי דין המשתמשים בבינה מלאכותית עדיין אחראים באופן אישי לתוכן שהם מגישים לבית המשפט, גם אם הכלי טעה. ולכן, הצגת מידע שגוי מהווה הפרת חובת נאמנות, חובת גילוי וחובת ניקיון כפיים, גם אם נעשתה בתום לב לכאורה.